

Başka bir geçmişin geleceği...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Çarşamba, 29 Nisan 2020 00:57 -

Başlıkta anlatılmak istenen şudur: hayatımda iki büyük dönemeç vardır ve eğer bunlarda farklı karar verseydim, o farklı geçmişin geleceği de farklı olurdu, hem de çok farklı... Bu farklı geçmişin geleceğini ya da bugününü yaşayabilir miydim?

İnsan sonuçta her koşulda yaşayabilir ama yaşamak vardır ve bir de eksiklik duygusuyla yaşamak ya da başka türlü yapmalıydım duygusuyla yaşamak...

Küçük olaylarda insan her zaman gelecekte de doğru bulacağı şekilde davranamaz ve bu herkesin karşılaştığı bir durumdur. Burada sorun yoktur ama gelecekteki hayat çizginizi büyük oranda etkileyecek dönemeçlerde farklı tercihler yapmış olmak başkadır. 19 yaşından beri en korktuğum şey geçmişe baktığımda “şunu da yapsaydım” duygusuna sahip olmaktır. Büyük olaylardan söz ediyorum, küçükler değişebilir ve geçmişte şu veya bu küçük olayda doğru olanın daha farklı davranışta bulunuyor olması gelecekte o olayı hatırladığınızda sizi fazla rahatsız etmez.

İnsanın hayatta amacı olmalıdır. 19 yaşındayken bunu yazdığımı hatırlıyorum. Bir defterim vardı arada bir düşüncelerimi yazardım, daha sonra karar verince yazmayı bırakacaktım. Hayatta amacı olmak soyut bir belirlemedir, nasıl bir amaç? Hayatın amacı kendini gerçekleştirmektir. Bu ne demektir? Değişik anlamlar verilebilir; benim için insanın sahip olduğu yeteneklerin sonuna kadar geliştirilmesidir. İnsanın yeni bir insan olmasıdır. Yeni bir insanın ortaya çıkmasını isteyen insan –bu büyük bir toplumsal projedir- bunu kendinde de yaratabilmelidir. Aynı yaşta okuduğum Nietzsche’nin **Zerdüşt Böyle Dedi** kitabından bu nedenle çok etkilenmişim, neredeyse yeni şekillenen görüşlerimi ifade ediyordu: insan bir geçiştir; hayvanla üstinsan arasında bir geçiş... Buradan hemen çıkan sonuç mevcut insanın reddedilmesidir, ondan kurtulmaya çalışmaktır...

Bu hayat tarzına, bu insana, bu aileye, bu çevreye büyük tepkim vardı ve bu tepki bende büyük bir itici güç oluşturdu. Yıllar sonra okuduğum Berna Moran’ın anılarını yazdığı kitaptaki belirleme gibi: “İçimde büyük bir tepki vardı ve bu tepki beni marksizme götürdü.”

Başka bir geçmişin geleceği...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Çarşamba, 29 Nisan 2020 00:57 -

Bu çevreden gitmek istiyordum ve bunun kendi başına farklı bir hayat sürerek yapılamayacağını da farkındaydım. Bireysel anarşistler gibi; sözde geçerli değerleri reddederler ama gerçekte onun parçasıdırlar, rahatlık uğruna kendilerini sürekli kandırmak zorundadırlar.

Bir çevreden çıkmak ya da ondan kurtulmak ancak başka bir büyük çevreye girmekle mümkündür. O çevreye bire bir uymayacak da olsanız eskisinde kalarak yeniyi inşa edemezsiniz.

Burada devrimci olmak süreci tersinden işler. Kişi işçilerden, çalışan halktan, yoksulluktan hareket etmez; önce devrimci ya da sosyalist olmaya karar verir, ardından bunları öğrenir. Beni bu yola sokan iki kitap ne Marx ne de Lenin'e aittir. Birisi Nietzsche'nin andığım kitabı ise, diğeri de Herbert Marcuse'un **Tek Boyutlu İnsan**'ıdır. Bu kitapta gelişmiş sanayi toplumunda insanın nasıl sahip olduğu kredi kartlarına indirgendiği ve kimliğini kaybettiği anlatılıyordu. Ankara'da Sergi Kitabevi'nden bu kitabı alıp, çevirisi öztürkçe kullanılarak yapıldığı için epeyce zorlanarak yine 19 yaşında okumuştum. Çok sonra öğrenecektim ki, bu kitap 1968 hareketinin dünya çapında önde gelen kitabıymış. Bizde bu kadar önemsendiği söylenemez ama ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa'da (belki başka ülkelerde de) 1968'in kitabı sayılır. Kitap refah toplumunda insanın nasıl yok olduğunu anlatır. Bu yokoluşa karşı çıkmak, kendini bundan kurtarmak, toplumsal mücadeleyle başka bir insan yaratırken kendisi de başka bir insan olmak; 68'in ruhu budur. Bu ruhla tam bir çakışma sağladığımı söyleyebilirim.

22 yaşında ODTÜ'yü bitirdim, yıl 1972, iyi İngilizce biliyorum ve özellikle ABD'ye gitmek için burs bulmanın sorun olmadığı bir dönemdi. ODTÜ'ye bilim adamı olmak için girmiştim ve biliyordum ki en geç 35 yaşında profesör olurdum. Üniversitede öğretim üyelerini tanıdıkça bu isteğimden vazgeçtim. Bunlar uzaklaşmak istediğim hayatın bir çeşidini yaşayan insanlardı.

Silahlı mücadele hareketi bana uygun geldi, neden bu kadar uygun geldiğini merak da etmedim. Nedenini yaklaşık 30 yıl sonra Almanya'nın Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun yazılarını okuduğumda anlayacaktım. Adamlar ve kadınlar o kadar bilinçli yazmışlardı ki...

"Bu hareket bizim için de kurtuluştı" diyorlardı. Bu refah içinde görünen ama aslında ikiyüzlü ve çürümüş toplumdan kurtuluş... Refah insanları satın almıştı ve sadece unutmak istiyorlardı.

Başka bir geçmişin geleceği...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Çarşamba, 29 Nisan 2020 00:57 -

Onların durumu benimkinden daha zordu çünkü karşı çıktıkları toplum yakın yıllara kadar Nazileri desteklemiş, yenilince de o geçmişi unutmak görünmeyi tercih etmişti. Bu toplumdaki kısa sürede kurtulmanın, bütün ilişkisini kesmenin, günün birinde istesen bile geri dönemeyecek olmanın en iyi yolu da silahlı mücadele idi.

Bu örgütün eylem kadrosunda yer alanlar arasında kadınlar çoğunluktadır. Örgütün kurucularından Ulrike Meinhof ülkenin önde gelen gazetecilerinden bir tanesidir. Fotoğraflarından görebilirsiniz, güzel bir kadındır ve silahlı mücadele yoluyla insanların önce kendilerini bu toplumdaki kurtulmasının kadınlar için daha da önemli olduğu düşüncesindedir. 1934 doğumludur ve öldüğünde 42 yaşındaydı ya da gençlik hevesiyle bu yolu seçmiş olmaktan uzaktaydı.

İçinde yaşadığı boğucu ilişkilerden kurtulmanın THKP-C ve THKO'nun önde gelen kadroları için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Büyük çoğunluğu parlak talebelere, özellikle Mahir Çayan... SBF'yi bitirmiş, doktora yazmış, sonra üzerinde durmamıştı... Hayat başka yerde onu çağırıyordu denilemez çünkü yıllardan beri zaten bu hayatın içindeydi ama artık açık karar vermesi gereken bir dönemece ulaşmıştı. İkisi birden yürümezdi.

Aynı ikilemle 1974'te Teorik Kimya'da yüksek lisansı bitirdiğimde ben de karşılaştım. Doktora yapmak istiyordum ama kafam ve enerjim başka yerdeydi; üniversitede okurken de devrimci mücadele içindeydim, ikisini birden yürütmüştüm ama artık mümkün değildi, birisi seçilecekti.

Hayatımdaki ikinci büyük dönemeçle 1982'de Paris'te karşılaştım. ODTÜ'nün kimya lisans ve yüksek lisans diplomaları hemen tanınıyor, İngilizcem de iyi, Fransızca'yı bir ayda derdimi anlatacak kadar da öğrenmiştim; çevremde doktora yapmamı isteyenler vardı. İki en fazla üç yılda bitirirdim ama istemedim. Paris'te ev işgallerini yapmış, Hürriyet ve Milliyet gibi Türkçe gazetelerden daha çok Fransız basın ve televizyonunda günlerce yer almıştık. Birkaç kişiyle başlayıp bir yıldan biraz uzun zamanda Paris'in o dönemin şartlarına göre kitlesel örgütlerinden birisi haline gelmiştik. Açık kitle mücadelesinde hiç de fena değildim ama çıkmaza girdiğimizi de görüyordum. Her gün evden eve dolaşıyordum, sürekli yeni insanlar geliyordu ve bir bölümü de gidiyordu. Engellemek mümkün değildi çünkü sonuçta göçmen işçi olan bu insanlar –ilticacı yok denilecek kadar azdı- buraya para kazanmaya gelmişlerdi. Yine devrimciydiler ama gittikçe uzaklaşıyor, başka bir hayata gömülüyorlardı.

Önümde büyük bir alan açılıyordu ama burada değil de birkaç kere gidip gördüğüm Almanya'da... Yaşadığım ilişkiler sonucu kurduğum örgütten ayrılmak kolay olmadı ama o

Başka bir geçmişin geleceği...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Çarşamba, 29 Nisan 2020 00:57 -

büyük alanın çekiciliği hepsinin üzerindeydi. Tahmin ettiğim gibi de oldu. Sadece Avrupa ülkelerindeki mücadelenin değil Türkçe kültür dergiciliğinde de önemli yeri olan Yazın Dergisi Almanya'dan başka yerde yayınlanamazdı, hele de bunun 27 yıl sürmesi başka yerde mümkün değildi.

Bu ülkede iki üniversite daha bitirdim. Bunun para olarak karşılığı bulunmuyordu ama beni ilgilendiren de bu değil, insan bilgisinin temel alanlarında olabildiğince üniversite eğitimi görmektir.

Geçmişteki iki büyük dönemecin ilkinde ya da daha az ihtimalle ikincisinde başka bir hayatı seçmiş olsaydım kesinlikle daha rahat yaşardım ama huzursuz olacağımdan da eminim. İnsanın 70 yaşında "hayatta istediğim her şeyi yaptım" duygusuna sahip olması müthiş bir şeydir. Yapılması sadece bana bağlı olanları yapabildim tabii ki yoksa devrim yapamadım ama bunu ne ben ne de tek örgüt yapabilirdi.

Önümde küçük olmayan bir gelecek bulunduğunu görüyorum, hissediyorum. Tabii bu duygu yanlış da olabilir ama istenen gelecek yapılabiliyorsa gelecektir, sadece istemekle olmaz.

Geçmişte herkes gibi ben de çok sayıda küçük şey yaptım ama bunlar değil büyükler geleceğe kalır.

1974-1975 adı bugün bile bilinen bir örgütün kurulması ve yıllar sonra da olsa o dönemin en önemli kitabı sayılan **Türkiye Devriminin Acil Sorunları**'nın (TDAS) yazılması...

Yazın Dergisi (1982'de başka arkadaşlar başladı, 1984'te yönetimini ben alımtım.)

2008-2013 arasında bütün sosyalist hareketin ilgisini çeken örgüt tarihiyle hesaplaşma ve bu sitenin kuruluşu...

2014-2020 arasında yazdığım sekiz kitap: **Belma'ya Mektuplar, 40 Yıl Sonra TDAS,**

Başka bir geçmişin geleceği...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Çarşamba, 29 Nisan 2020 00:57 -

Mülteciler Göçmenler, Geleceğe Dönüş, Che Guevara - Kısa Uzun Bir Hayat, 68'den Ne Kaldı?, Küresel İç Savaş ve Türkiye, TDAS'ın Tarihi

. Önceki yıllarda yazdıklarım da var tabii ve bunlardan özellikle üçü tanınır:

Avrupa Birliği ve Türkiye – Soldan Bir Bakış, Alt Emperyalizm ve Türkiye, 1989 Berlin Duvarı

Her zaman kolektif çalışmaya inanan birisi olarak bunların hiç birisini tek başıma yapmadım. Mesela **Yazın'**ı düşünürsek... 12 Eylül'den sonra Avrupa ülkelerine gelmiş çok sayıda yazardan yazılar toplanacak ve dergi hazırlanacak, bir başkası mizampajı yapacak, dergi basılacak (dergi 11 yıl Türkiye'de da yayınlanacaktı ve bu da ayrı bir işti), dergi satılacak ve parası toplanacak ki yenisi basılabilsin...

Bunları bir kişinin üstlenmesi mümkün değildir, ekip işidir; bu ekipte önemli yerinizin olması bir şeydir, her şeyi yapmaya kalkmak başka bir şey...

Hayatlarını kaybeden çok sayıda arkadaşımız bir kitabın adını bir örgütün adı haline getirdiler. Onlar ve hayatta kalanların mücadelesi olmasaydı **TDAS** iyi bir kitap olmakla kalırdı.

Fena performans değil doğrusu ama gelecek daha bitmedi...

Başka bir geçmişin geleceği de olmadı...